

77281663-0	05/2021	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 1	1/7	26.9x37.47
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

גיליון 2992 | ג' בסיון תשפ"א | 14.05.2021

מיוחד > אחרי שהכניס השבוע מיליוני ישראלים לממ"דים וצה"ל כבר חיסל את אנשי הכוורת שסביבו, תיק המודיעין של מוחמד דך, המפקד הצבאי של חמאס, נפתח: איך שרד כל כך הרבה ניסיונות לסיכול ממוקד. איך פיספסה ישראל הזדמנות להרוג אותו יחד עם חברו הטוב, "המהנדס" יחיא עיאש. איך נראים החיים שלו במחבוא, במנהרות הסודיות שמתחת לעזה. ולמה דווקא עכשיו הוא נדחף על ידי הנייה וסינוואר לחזית - והחל לשגר לעבר ישראל מאות טילים > רונן ברגמן, איתי אילנאי > 38

25.25x33.22	2/7	עמוד 38	ידיעות אחרונות - 7 ימים	05/2021	77281489-6
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

38

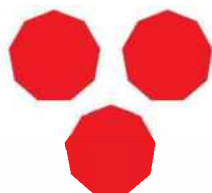
הג'יהאדיסט

עיוור בעין אחת, שרוף כולו, צולע, ומתחבא שנים במנהרות מתחת לעזה. תיק המודיעין של מוחמד דך, המפקד הצבאי של חמאס ומי שהצית את העימות הנוכחי - נפתח / רונן ברגמן, איתי אילנאי

רונן ברגמן, איתי אילנאי

תיק

דף

ניסיונות ההתנקשות המרובים שהותירו אותו מוגבל ובלי עין. שיתוף הפעולה הצמוד עם "המהנדס" יחיא עיאש ופיגועי הנקמה האכזריים שרצחו עשרות ישראלים ושינו את ההיסטוריה. התכנון המדוקדק של העימות הנוכחי, בגללו גם במזרח ירושלים קוראים הפורעים בשמו. והכשלים המודיעיניים שמנעו מישראל לראות את זה בא. איך הפך מוחמד דך למבוקש הכי ותיק בישראל, מה באמת חלקו במערכה האלימה המתחוללת כעת, וכמה פעמים עוד יצליח לחמוק מעונש? תיק המודיעין של מוחמד דך נפתח

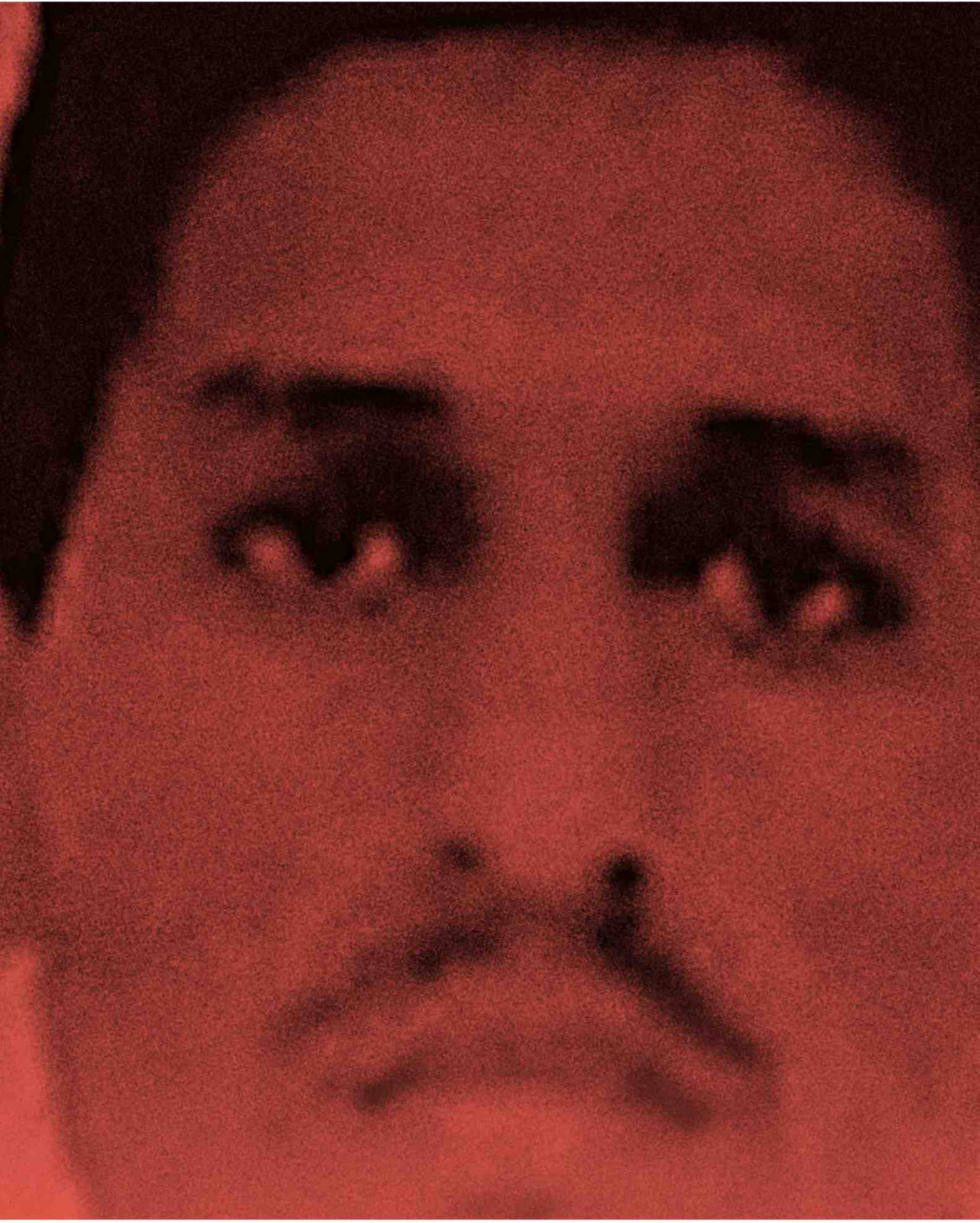
מה כבר מתכוון מוחמד דך לעשות שיהיה בגדר "לשלם ביוקר"? ועוד בגלל עימות מקומי בשייח' ג'ראח? האויבים הגרנדיוזיים האלה, ועוד מאדם שסובל מנכות כבדה וקשיי תפקוד בשל הפציעות שספג, נתפסו כהצהרות ריקות שנועדו להרתיע, לא משהו שיש לקחת מילולית. שבוע בדיוק אחר כך שיגר דף מסר נוסף ממנו כבר אי-אפשר היה להתעלם. מטח הטילים המהמם, המשפיל, שנורה לעבר כל חלקי הארץ בערב שלישי, בהחיר היטב כי פניה של חמאס להסלמה רבתי, וכי יש לה את הכלים לזעזע את הציבור והנהגה בישראל. דף עמד במילתו הר- צחנית, ולא בפעם הראשונה. "להפציץ את תל-אביב זה העושה החדש", הודיע לפעיליו, בעוד המתקפה הלילית של חמאס גובה עוד ועוד קורבנות בנפש. "יש לנו מספיק טילים למערכה למשך שנים".

כדאי להקשיב היטב לארכי-טרוריסט דף, מפקד הזרוע הצבאית של חמאס, דווקא בגלל שהוא ממעט להתבטא. האדריכל של מערך הלחימה

יום שלישי שעבר, שעת לילה מאוחרת. הרוחות במזרח ירושלים כבר החלו להתלהט, בעיקר סביב שייח' ג'ראח ושער שכם, אבל עדיין נראו כמו עימות מקומי באחד האזורים הכי נפיצים במזרח התיכון. דווקא אז, הקלטה אחת, שככל הנראה הוקלטה מתוך אחד מכמה בונקרים או מת- חמים עלי-קרקעיים המשמשים את המפקד הצבאי של חמאס, מוחמד דף. "אני מצדיע לאנשינו האיתנים בשכונת שייח' ג'ראח בירושלים הכבושה, ומאשר כי הנהגת ההתנגדות והקסאם עוקבת מקרוב אחר המתרחש", נשמע קולו של דף בוקע. "אני" שולח אוזרה ברורה ואחרונה לכיבוש, שאם התוקפנות נגד עמנו לא תיפסק בשכונת שייח' ג'ראח בבת אחת, לא נעמוד בחיבוק ידיים והאויב ישלם ביוקר".

כלי התקשורת דיווחו על ההקלטה - בכל זאת, זו ההתבטאות הציבורית הראשונה של דף מאז מבצע צוק איתן, לפני שבע שנים - אבל מע- טים התעכבו על התוכן או העיתוי שלה. עם כל הכבוד למזרח ירושלים,

26.72x33.65	3/7	עמוד 39	ידיעות אחרונות - 7 ימים	05/2021	77281506-6
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

77281490-8	05/2021	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 42	4/7	27.83x33.05
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

כמו שהוא עושה כל הזמן. התברר שהוא כל הזמן קובע פגישות קצרות או ריונים או אפילו לחלוף על פני מישור לשנייה או לעבור במקום מסויים – ופשוט לא מגיע. להפעיל נוהל שב"ש (שוכר שגרה) מור" כב כזה כל הזמן, גם בלי ידיעה קונקרטית על סכנה, זה חתיכת מבצע מטורף". רק השבוע, ביום רביעי בבוקר התנקשו צה"ל והשב"כ בארבעה אנשי מבצעים של חמאס, בהם מח"ט העיר עזה, אותו הגדיר דובר צה"ל כמקורב מאוד לרף, שגם נמצא עימו בקשר. אם קהילת המודיעין יודעת להגיע לאדם הקרוב לרף, סביר להניח שהיא מחפשת גם אותו ואולי אף יודעת היכן הוא נמצא. ואולי יותר מסקן – עולה השאלה מדוע לא פגעו בו קודם לכן, לפני תחילת סבב האלימות הנוכחי, ואולי מיד כשנפתח, כמו בעת ההתנקשות באחמד ג'עברי שפתחה את המבצע ב־2012.

ברור לחלוטין שמשור במערך איסוף המידע של ישראל על החוגים הבכירים והפנימיים של החמאס לא מושלם. ההערכה המשוקללת של גורמי המודיעין שגתה שוב ושוב בשבועיים האחרונים. היא לא ראתה את כוונת חמאס להדליק עימות נרחב, החמיצה את הרצון לחבר בין ירושלים ועזה, ואחר כך פיספסה את הכוונה והנכונות להתנפץ על תל־אביב. לפי המודיעין העדכני ביותר, מי שמנווט את האירוע הזה הם בעיקר שלושה אנשים: איסמעיל הנבייה, ראש הלשכה המדינית של חמאס; מתחזיו פועל יחיא סינוואר, מנהיג חמאס ברצועת עזה; ומתחתיו, או במקביל אליו, מוחמד רף, ראש הזרוע הצבאית.

בניגוד למה שרבים חשבו לאורך שנים, רף אינו באמת משותק או מוגבל משמ"עונית, והוא עדיין פעיל ביותר בחמאס. ישראל לא מבינה באופן מלא איך הוא מצליח לנהל את העניינים תוך כדי שהוא מצמצם את הקשר שלו עם העולם החיצוני

צריך להגיד שהם די הצליחו". כך שלרף בכל יש משמעות גם כאייקון. עבור ישראל, למשל, רף בן ה־55 הוא איש דמים, שמהווה עדות לכישלון של קהילת המודיעין. חמש פעמים ניסו צה"ל והשב"כ לחסל אותו, חמש פעמים פגעו טילים ופצצות ברכב או בבית בו שהה, ובכל פעם הוא ניצל. גם היום, במודיעין הישראלי עושים מאמצים אדירים לאתר את המברקש מספר אחת בחמאס, אך בהצלחה מוגבלת ביותר. "כל החומר שנוגע למוחמד רף מאוד רגיש", מסביר גורם בקהילת המודיעין, ומסרב לפרט מעבר לכך.

"רווח בתקשורת על חמישה או שישה ניסיונות לטפ"ש (פועל המבוסס על ראשי התיבות של "טיפול שלילי", כלומר לחסל, ר"בוא"א) את מוחמד רף", אומר בכיר שב"כ נוסף לשעבר, שגם הוא סיים לאחרונה את שירותו. "אבל האמת היא שעל כל אחד שדווח יש עוד כמה, לפעמים רבים שנעצרו בשלב מוקדם יותר, בדרך כלל בשלב שרף עצמו כלל לא ידע על עצם הניסיון. "הייתה פעם אחת" הוא משחזר, "לפני זמן לא ארוך, שהיינו בטוחים שנעלנו עליו. וידאנו שאנחנו יודעים לראות מה קורה שם והתכוננו עם היחידות המתאימות לטפ"ש אותו ברגע שנראה שהוא מגיע ונוודא שזה אכן הוא. והדקות עוברות. והעצבים מרטים ואנחנו כולנו דרוכים, שיגיע כבר, שנוזה כבר, שניתן אישור, שנוכל לסגור את המעגל הזה, על האיש הזה, אחרי כל כך הרבה שנים. והייתה אצלי אפילו קצת התרגשות שזה נפל במשמרת שלי, הרגע ההיסטורי הזה. "ועברו עוד דקות. וחצי שעה. ושעה, וכלום לא קרה. ואחר כך ניתחנו את זה שוב ושוב, עברנו על האירוע, חיפשנו איפה טעינו, מה עשינו. אבל ככל שחפרנו בזה יותר הבנו שלא עשינו שום דבר רע והאירוע התנהל בדיוק כמו שהיה אמור – כי רף פעל

מאוישים ועוד", אמר השבוע אדם נוסף, העוקב אחר פעילותו של רף שנים רבות. לדבריו, מעמדו וכוחו של רף רק התחזקו בעשור האחרון. "לאחר חיסולו של אחמד ג'עברי במבצע עמוד ענן, התחזק משמער תית מעמדו של מוחמד רף והוא הפך לפורסק הבלעדי בזרוע הצבאית", ציין. מאידך, מילשטיין סבור כי רף תמיד היה בעל הכוח האמיתי. "תמיד הפריע לי שלא חמד ג'עברי קראו הרמטכ"ל, כי הוא שימש בעיקר בתור חוליית הקשר בין ההנהגה המדינית לזרוע הצבאית. מי שניהל אז, ומנהל היום את הזרוע הצבאית, ברמת החיילים והברגים, זה מוחמד רף", הוא אומר. "זה מדהים שאנחנו מרברים על בן אדם שעבר מרמה של לנהל חוליות של ועדות ההלם בסימטאות של מחנה פליטים חאן־יונס, שהסתובבו עם גרזנים ובקבוקי מולוטוב, למצב של בן אדם שהיום הוא סוג של בוגר האקדמיה הצבאית ב'וסט פוינט".

לדבריו, רף מסתפק בתפקידו כראש הזרוע הצבאית, ואינו לוטש עיניים לעבר ההנהגה הפוליטית והמדינית. "רף לא פמה, לא רוצה, לא נושא את עינו ולא נשא את עינו בשום שלב להנהגת התנור עה. הוא מפקד צבאי פרופר", אומר מילשטיין. "בן אדם שכל הזמן שומר על המרחב הצבאי כמרחב שלו, ובניגוד להרבה אחרים לא רב כל כך הרבה עם הדרגים המדיניים, כי הוא בסך הכל די צייתן. אין בכלל ספק – מוחמד רף הוא הרמטכ"ל של חמאס".

איש שב"כ לשעבר, שהשתחרר לאחר רונה והקדיש אינסוף שעות לרף, מסביר כי "הפראנוייה הזו של רף, כל הזמן לצאת מנקודת הנחה שהציאה הבאה שלו עומדת

החמאסי, האדם שתועד זוחל מתוך רכב בוער ב"רחוב השאהידים" בעזה לאחר עוד ניסיון חיסול כושל, מי שאיבד את אשתו וילדיו מטילי חיל האוויר הישראלי וחי כבר יותר מ־30 שנה במחתרת – המבוקש הבכיר ששרד הכי הרבה זמן, בפער עצום מזה שלפניו – לא ממהר לצוץ אל מעל לפני השטח. הוא עושה זאת רק כשכללי המשחק משתנים.

האם מוחמד רף הוא סמל בלבד, יותר מעטפת מאשר תוכן, שהפך למיתוס להתנגדות ולהישרדות אל מול ניסיונות החיסול של ישראל – או שהוא מפקד אקטיבי ומעורב, גם אחרי שנים ארוכות של הסתתרות מעין הציבור ופציעות חמורות שהפכו אותו לנכה? ומדוע הוא צץ דווקא עכשיו?

"רף לא יצא אל הבמה בסבב הזה, הוא נדחף אל הבמה", מעריך ד"ר מיכאל מילשטיין, עד לפני שנתיים ראש הזירה הפלסטינית בחטיבת המחקר של אמ"ן ומי שעוקב אחרי רף מאז ראשית שנות ה־90. "לדעתי ההנהגה המדינית של חמאס – משעל, הנבייה, סינוואר – אמרו לו, 'מוחמד רף, לך יש שם של אחד שהוא רציני, שידוע על מה הוא מברב. אתה נותן את האיום הזה'. ובאמת בעיני הפלסטינים, כשרף מאיים, הוא גם מקיים. אצלנו חושבים שהערבים מתברחים, אבל רף לא צחק".

× × ×

אין שום דבר מצחיק ברף, שידיו מגואלות ברם של מאות ישראלים וגופו שלו מרוטש, בעקבות אותו ניסיון חיסול כושל ב־2002 ושל אחד נוסף ב־2006, שבו נפצע קל יותר.

ד"ר מיכאל מילשטיין: "רף לא כמה, לא רוצה, לא נושא את עינו ולא נשא את עינו בשום שלב להנהגת התנועה. הוא מפקד צבאי פרופר. בן אדם שכל הזמן שומר על המרחב הצבאי כמרחב שלו, ובניגוד להרבה אחרים לא רב עם הדרגים המדיניים, כי הוא בסך הכל די צייתן. אין בכלל ספק – מוחמד רף הוא הרמטכ"ל של חמאס"

להיות האחרונה, שהשב"כ וכלי הטיס של חיל האוויר יארבו לו בדיוק שם, היא בסופו של יום המתכון המנצח שלו לחיים ארוכים". גם הוא מרגיש כי רף הוא ממש לא סמל בלבד. "בשלב מסויים השייח יאסין הפך להיות סוג של בובה בידו אנשיו, עד שסור כל", הוא אומר לשם השוואה. "הוא היה יותר סמל בשנים האחרונות. אבל רף, גם כשנוק לטיפול רפואי, היה בהחלט לא־

ד"ר מיכאל מילשטיין

רק־סמל אלא מי שכל הזמן הרגשנו את הצל שלו מלווה את הפעילות הצבאית של חמאס, מחלק הוראות, מתווה כיוון ודרך". לדבריו, הוא לא הופתע שחמאס הוציא את רף מהחשיכה לקראת ההתלקחות העכשית. "חמאס ניצל את עניין ירושלים והקריאות לו מצד תושבים שם לבוא לעזרתם. ואם אל־קודס היא הסמל החשוב ביותר, אז כדי לעשות את החיבור בין התנועה ובין הסמל, חמאס שלף את האס הכי גדול שלו, האגדה בחייו, את האביר עם המיתוס שהוא שורד הכל, את רף, הכל במטרה לסייע להצית תבערה גדולה. במבחן התוצאה,

רף איבד אחת מעיניו בתקיפה וסבל מכוויות בכל גופו, ונותר מוגבל בדיבורו ובתנועותיו עד היום. "אבל חרף כל פגיעותיו הפיזיולוגיות האיש מתפקד, ולא ברמה של בובה שעומדת בראש השולחן וכולם נותנים לה כבוד", אומר מילשטיין, היום חוקר בכיר במכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה וראש הפורום ללימודים פלסטיניים במרכז ריין. "הוא מתפקד ברמה של להטיל מורא, להטיל מרות, ולהכווין את ראשי האגפים בחמאס. וכל הזמן המוח ממשיך להפיק עוד ועוד רעיונות על השתכללות בממד הצבאי".

ההערכה שגם כעת, על אף הכל, וב־ווראי בעימות הנוכחי, רף הוא בעל נוכחות פעילה ויוזמת שהיא הדעה הרווחת. "במהלך השנים האחרונות, וביתר שאת מאז עליית חמאס להנהגת השלטון ברצות עת עזה, עסק רף בהובלה ברורה ומשמערתית שבבסיסה בניית הכוח הסדיר, בניית מערכים מיוחדים כגון כוחות קומנדו ימי, כוחות מיוחדים, מערך כלי טיס בלתי

77281491-9	05/2021	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 43	5/7	27.65x32.51
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

למינימום ומנהיג מדיניות של אפס מכ־ שירים אלקטרוניים, מחשש שיאותר מחד, אבל מפקד על המערך הצבאי של חמאס, מה שדורש קשר והעברת מסרים רבים, מאידך. אבל העובדה היא שהוא מצליח.

כבר יותר מחצי יובל שאיש הדמים הזה מתעתע במודיעין הישראלי. ל־7 ימים נודע כי בשנים האחרונות הוא פשוט נעלם מהמפה. גם כך פגיעה במבוקשים היא עסק די מסוכן, אבל היעלמות מוחלטת שכזו, של אדם במעמדו של דף – שמתוקף תפ־ קירו גם נמצא בקשר שוטף עם אנשים – היא סיפור אחר לחלוטין.

במשך זמן ארוך, לצמרת קהילת המודיעין הייתה אחת משתי אפשרויות: או שפצעו הרבים והקשים של דף הכריעו אותו והוא מת, או שהצליח למצוא שיטה חדשה להתנהל במחשכים. שנים ארוכות נותרה החידה. בשב־כ אפילו לא יכלו להגייד בוודאות האם דף עדיין ברצועה או שהצליח לברוח דרך אחת מהמנהרות למצרים.

איש מודיעין בכיר אומר כי גם אם ידעו היכן למצוא אותו, חיסול של אדם כמו דף יהיה בעל משמעויות מכריעות. "יש הברל עצום בין רצון לדעת מה מיישח עושה ועם מי הוא מדבר לבין להתכונן לחסל אותו", הוא אומר, "לדעתי קהילת המודיעין לא פועלת בשגרה מתוך שאיפה להגיע למצב שאפשר לפגוע בו. ייתכן שגם התנאים המ־ בצעיים לא בשלו אבל אף אחד גם לא דרש שהם יבשילו. אני לא מאמין שיש מצב שי־ שראל תפגע בו בעת רגיעה. האיש הוא סמל, מיתוס הגבורה וההקרבה של החמאס. החשש כי פגיעה בו תביא לפרוץ מלחמה כוללת יהיה תמיד יותר חזק מכל שיקול אחר".

תהיה הסיבה אשר תהיה, שבעה ראשי שב־כ התחלפו מאז הפך דף למבוקש. "כולם ניסו לשים עליו יד או להרוג אותו", אומר בכיר שב־כ לשעבר. "הם כבר בפ־

נסיה והוא מפקד על המערכה נגדנו. אין לאיש הזה חיים זולת המלחמה. הוא רוצה להיזכר בהיסטוריה כמי שהקדיש חייו למאבק בישות הציונית. מבחינתו, כל עוד הוא חי, לא יהיה שלום או פיוס לאורך זמן עם ישראל".

יכולת ההיעלמות של דף, כמו גם לא מעט מזל, הפכו אותו לבכיר היחיד ששמו מלווה את הזרוע הצבאית של חמאס כמעט מיום היווסדה. כל השאר פשוט חוסלו לאורך הדרך. "מי שעובד כאן שעות נור ספות זה מנגנון מג־ד", אומר מילשטיין. "זה מנגנון הביטחון הפנימי של חמאס, סוג של שב־כ, שמכוון פגימה והמטרה העיק־ רית שלו היא לעלות על סוכנים וחרירות מודיעיניות. זו תורה שלמה של כל מערך ההסתרים, ההונאה וההסוואה של חמאס, שימוש ברירות מסתור ושינוי מיליון ואחת כתובות".

לדעתך, אם לישראל תהיה הזדמנות, היא תחפל את דף? זו יכולה להיות תמונת הניצחון שתיסיים את האירוע הזה?

"אם ימצאו אותו יהרגו אותו. הבעיה היא למצוא אותו. קח בחשבון שהאיש נמצא עכשיו לפחות מאה מטר מתחת לא־ דמה. הוא לא מסתובב בקניון בעזה".

"הוא מוכן למות אבל בוודאי לא יסייע לישראלים לתפוס אותו", אומר גם בכיר פלסטיני לשעבר. "סוד השרידות שלו הוא בסודיות מוחלטת, בלי פשרות, בלתי אמון רק במספר קטן מאוד של אנשים, וגם לגביהם – כל הזמן להשאיר לו דרך מילוט ותוכנית אלטרנטיבית. הוא יודע שבסביבה הצפופה הזו של עזה, ובעת שהישראלים תמיד מחפשים אותו, טעות אחת בעניין שקשור לביטחון האישי שלו, היא גזר דין מוות".

לא רק בהישרדות אישית מפגין דף את התחכום שלו. המחאה העממית בשטחי ישראל ומערך הטילים של חמאס לופתים כעת את ישראל בתנועת מלקחיים, הם לא מקרה. "כבר כמה שבועות שחמאס מארגן יציאה לכיוון של משבר יום", אומר מיל־ שטיין. "כל מה שחוינו בימים האחרונים זה לא אירוע שהתפלק להם או איוז מיס־ קלוקלציה. זה משהו שהם כיוונו. הם פשוט זיהו הזדמנות מדהימה לחזק את המעמד שלהם מבית, לחמם את איו־ש ועל הדרך לשנות את כללי המשחק מול ישראל. הם גם הבינו שהתנאים מאוד בשלים לעשות מהלך כזה: מדינת ישראל בבלבלה פולי־ טית מוחלטת, הרשות חלשה, הזירה הבי־ נלאומית ממש מבקרת את ישראל, והכי חשוב – יש מקור לגיטימציה בדמות אל־ אקצא". לא לשוא קראו המפגינים הפלס־ טינים בשער שכם את שמו של דף. "כולנו מוחמד דף", הם זעקו מול גדרות המשטרה. "מוחמד דף, תציל אותנו".

השימוש בדמותו של דף, אם כן, נועדה בעיקר לאוונזיים פלסטיניות. יש בקולו, כך נדמה, את מה שמסוגל לשלהב את ההמו־ נים. "דף הוא כבר לא בן אדם, הוא מיתוס", מסביר מילשטיין. "קרה דבר דומה למרואן ברגותי. מכיוון שאנשים לא מכירים אותו, הוא לא מצטלם כל יום כמו הנזיה או אבר מאזן, אנשים פחות מכירים את הצדדים הרציניים של הטיפוסים האלה. במקרה של דף אין תמונה שלו, אפילו לא צללית. הוא נחשב לרוח רפאים חיה".

"עצם העובדה שהוא שרד כל כך הרבה ניסיונות התנקשות הפך אותו לאגדה מה־

לכת, ככל שהוא עוד יכול ללכת", אומר בכיר השב־כ. "הוא כפניקס הקם מן החול. תוריד לו יד, תוציא לו עין, תפוצץ עליו שני טילי 'הלפיר', והוא ינקה את הבגדים מהאבק וימשיך בדרכו".

"יש לו מעמד מיסטי", מצטרף יוחנן צורף, עמית מחקר אורח במכון למחקרי ביטחון לאומי החוקר את החברה הפלסטי־ נית, ולשעבר ראש האגף הפלסטיני־ערבי במשרד לענייני מודיעין ואסטרטגיה. "דף נתפס כאיש בעל אלף הנשמות, זה שני־ סו לחסל אותו כל כך הרבה פעמים ולא הצליחו. ולכן בעיצומן של המחאות במזרח ירושלים, הקריאות שהשמיעו המפגינים בשער שכם היו 'כולנו מוחמד דף, בוא תציל אותנו מוחמד דף'. בהיסטוריוגרפיה הפלסטינית הוא בוודאי יירשם כמי שבי־ צע מעשי גבורה רבים והבהיר לאויבי הפלסטינים, שיש מי שיכול לתעתע בהם ושהם לא הכי חזקים בעולם".

צילום: תומר שלום

הראשון שלו. זה היה, במידה רבה, כיש־ לון: חוליה בפיקודו חטפה את החייל אלון קרוואני ז"ל, שיספה באכזריות את גרר־ נו והשאירה אותו למות בפרדס. קרוואני נותר בחיים וניצל. מאוחר יותר, כשאחד מחברי החוליה התרברב ש"רצח חייל זורק אותו בפרדס", התגלגל המידע לשב־כ. בעקבות כך נעצר הפעיל, ובמהלך החק־ רה מסר לחוקריו את שמו של מפקדו. ככל הנראה, הייתה זו הפעם הראשונה ששמו של דף צץ על הרדאר של השב־כ כפעיל צבאי.

בנובמבר 1993 מונה דף למפקד הזרוע הצבאית של חמאס ברצועה. מתפקידו החדש הוציא לפועל שורה ארוכה של פי־ גועים, בהם הפיגוע בקו חמש בתל־אביב. גולת הכותרת של דף כאיש מבצעים הייתה חטיפתו של נחשון וקסמן ז"ל ב־1994: הוא שילח את החוליה שביצעה את החטיפה והיה אחראי לאותה קלטת מצמררת שבה

בכיר שב־כ שסיים לאחרונה את שירותו: "דווה בתקשורת על חמישה או שישה ניסיונות לטב־ש (פועל המבוסס על ראשי התיבות של "טיפול שלילי", כלומר לחסל) את מוחמד דף. אבל האמת היא שעל כל אחד שדווה יש עוד כמה, לפעמים רבים שנעצרו בשלב מוקדם יותר, בדרך כלל בשלב שדף עצמו כלל לא ידע על עצם הניסיון"

נראה החייל החטוף, אקדח מוצמד לראשו, מבקש מראש הממשלה רבין שישחרר את השייח־ אחמד יאסין. הוא גם הגה את הר־ עיון לשלוח את הקלטת לסוכנות ידיעות בעזה כדי שבשב־כ יתחילו לחפש את הח־ טוף שם. רק גרעון עזרא ז"ל, ראש מרחב ירושלים, חשב שאולי זה תרגיל. מעור־ בותו של דף בחטיפת וקסמן הפכה אותו למבוקש הבכיר ביותר של חמאס, מה שלא סייע בלכידתו. הוא לן בפרדסים והחליף

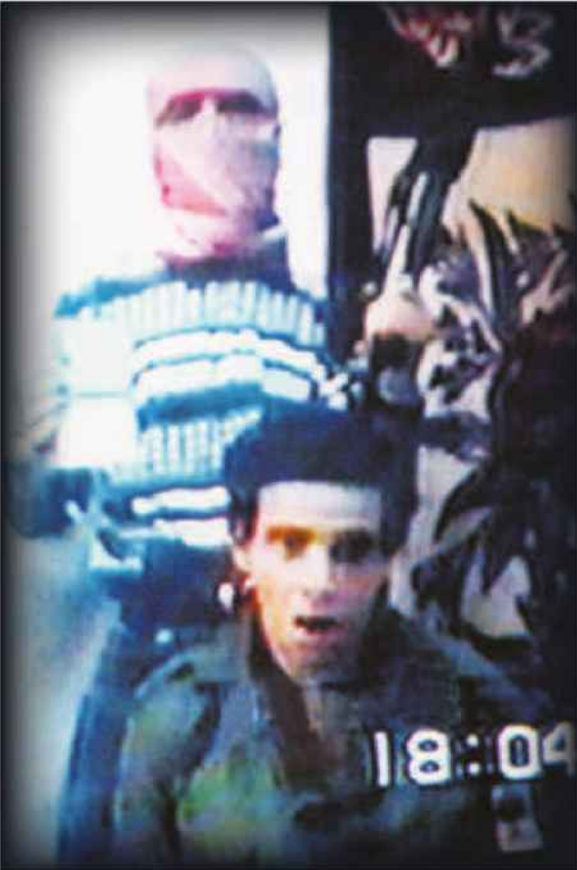
השבוע כתב דף עוד פרק בהיסטוריוגרפיה המדממת הזו.

× × ×

מוחמד דיאב איברהים אל־מצרי דף נולד ב־1965 ברצועת עזה, בן למשפחת פליטים מהכפר כוכבא (סמוך לאשקלון). כנער הצטרף לתנועת האחים המוסלמים ובאמצע שנות ה־80 הפך לנציגה של רשי־ מת הגוש האיסלאמי במועצת התלמידים באוניברסיטה האיסלאמית בעזה. בשלב זה היה נראה שדף הצנום והמתוחכם נמצא על המסלול הבטוח לקריירה של פוליטיקאי. "אמרו עליו שהוא לפלף, חנון כזה", סיפר אחד מרכזי השב־כ שרדף אחריו באותם ימים.

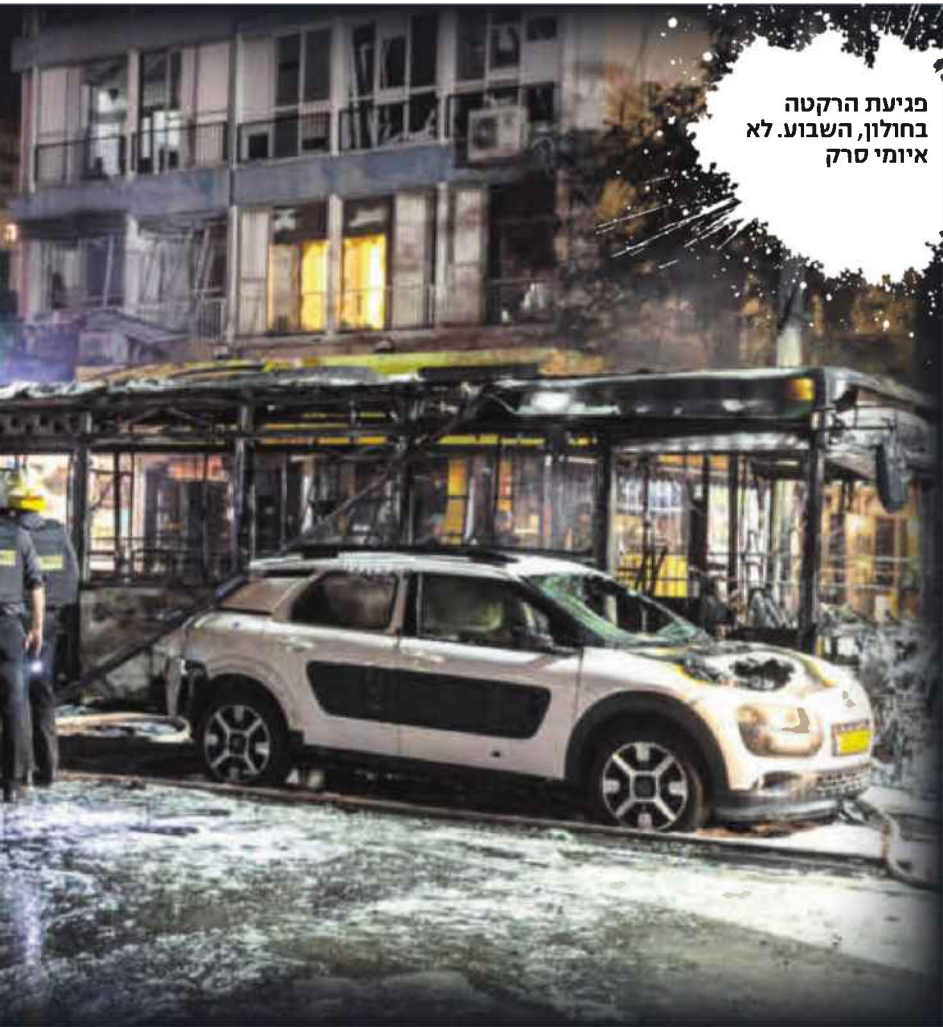
"הוא היה איש פשוט, אבל עם הרבה חוכמת רחוב", אומר פלסטיני שהכיר את דף עוד מנעוריו. "הוא היה דתי אבל לא קיצוני – לא התלבש בבגדים של דתיים קפדנים, ולא דיבר הרבה על הדת. אבל היה ברור שהוא אדם מאמין מחד ובעל תחור־ שות פלסטיניות לאומיות. הוא אדם ישר, אמיץ ביותר, שחי מתוך תחושה עמוקה של מטרה, ושיודע שאין לו שום תקווה לחיים רגילים. ולמרות שהיו לנו מאבקים לא פשוטים אומר לך שהוא גם איש טוב לב. כל זה כמוכּן בנפרד מהקשיחות שבה היש־ ראלים פוגשים אותו".

השינוי אצל דף החל במאי 1989. לאחר רצח החיילים אבי סספורטס ואילן סע־ דון, פעולות הטרור הראשונות המיוחסות לחמאס, נעצר דף לראשונה ונידון ל־16 חודשי מאסר. בכלא הישראלי, כמו רבים לפניו, נשטף גם הוא בלהט המאבק המזוין במדינה הציונית. כששב הביתה, אל מחנה הפליטים חאן־יונס, היה אדם אחר. ב־1991 הצטרף רשמית לגרודי עז א־ דין אל־קסאם, הזרוע הצבאית של חמאס, וב־1992 כבר פיקד על מבצע הטרור

חטיפת נחשון וקסמן ב־1994. הפכה את דף למבוקש מספר 1

77281492-0	05/2021	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 44	6/7	26.9x33.01
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

נשק חרש, פיתוח עצמאי של חמאס. לנשק הזה קראו "קסאם".

מי שניהל את הניסוי היה עדנאן אל־רול, האחראי מטעם חמאס על פיתוח הר־קטה. לאחר הניסוי הוא יצא יחד עם דף, סלאח שחאדה ועוד כמה מבכירי התנועה, בשיירה לכיוון העיר עזה. טילים שנורו ממסוק אפאצ' לעבר השיירה החמיצו את דף, שחאדה ואל־רול, שכנראה זיהו את התקיפה בזמן והצליחו לחמוק מרכבם לפני שהתפוצץ. בנו של אל־רול, בילאל, נהרג. היה זה הניסיון הראשון לחסל את דף מהאוויר.

כשנה מאוחר יותר, לאחר חיסולו של שחאדה וכשהפ מבוצר שוב בתפ־קיד מפקד הזרוע הצבאית (אם אי פעם בכלל נושל ממנו), הגיע הניסיון המכריע. ב־26.9.2002, באזור השעה 14:00, יצא דף מסוכת אבלים בשכונת שיח' רדואן בעזה, שהוקמה לזכר תושבים שנהרגו זמן קצר לפני כן בפעולות צה"ל, ונכנס למכונית מרצדס ירוקה שנסעה ברחוב אל־ג'לאא החוצה את עזה ממזרח למערב. זהו רחוב רחב יחסית, שהבתים הבנויים משני צידיו רחוקים זה מזה, מה שמשאיר לאורכו הרבה שטח פנוי המאפשר ירי טיל מהאוויר ללא פגיעה באזרחים. צה"ל ביצע כמה וכמה סיכולים ממוקדים לאורך רחוב זה, מה שלא מנע מלא מעט חפים מפשע להיהרג באירועים הללו. לא לשווא זכה הרחוב לכינוי "רחוב השאהידים" בידי תושבי עזה. גם באותו יום מסוק אפאצ'י של חיל האוויר שיגר לעבר רכבו של דף שני טי־לים. הפעם לא הצליח דף להתחמק בזמן. בתצלום שפורסם לאחר האירוע, אחת התמונות הנדירות בהן מופיע דף, הוא נראה מרמם, וחלל החוצה מתוך המכונית המרוסקת, פצוע אבל חי. שני אנשים שהיו עימו ברכב נהרגו. אחד מהם היה עוזרו, עבר אל־רחים חמראן.

הוא עבר הליך שיקום – במחתרת, על פי שמועות לא מאומתות לאחר שהוברח ממנהרה למצרים שם קיבל טיפול רפואי –

שטח. לא רק שהוציא עוד ועוד פגיעים, הוא גם נהג לפקוד את לוחמיו לשיחות מרי פעם ואף נכח באימוני לוחמה וטרור. עצם העובדה שהיה מוכן לקחת על עצמו סוג כזה של סיכון, רק העצימה את האגדה סביב דמותו.

באוקטובר 2000 בעת אירועי הנכבה, שיגר ראש הממשלה אהוד ברק את הרמטכ"ל שאול מופז ואת איש הקשר החשאי שלו לראיס, יוסי גנוסר, לפגוש את ערפאת ולדרוש ממנו שוב לעצור את דף. מופז משחזר: "נכנסו בחצות, כל עזה ריקה מאדם, רק יוסי, אני ושומרי הראש של ערפאת בניסיעה מטורפת למשרד שלו. אני באתי להזהיר אותו כי המשך הירי על יישובים ישראליים או צה"ל יגרם תגובה חריפה ביותר גם נגד התנאים. ברק חשב שאזהרה כזו כשהיא באה מרמטכ"ל במדים, והוא הורה לי לצאת לשם במדים,

שרק יום קודם לכן נפגש עם דף. בעבר, ציין יעלון את המפגש הזה כנקודת ההתפכחות הסופית שלו לגבי כוונותיו של ערפאת.

בעוד הצמרת הביטחון הישראלית ממשיכה לשחק פוקר מול ערפאת, דף רץ קדימה. נאמן להצהרת חמאס כי "שערי הגיהנום נפתחו", הוציא דף לפועל שלו־שה פיגועי נקמה, בהם נרצחו 46 ישראלים. שיטות הפעולה של דף היו מתוחכמות באותה מידה שבה היו אכזריות. כך למשל, לפי האמור בתיק המודיעיני שלו, הוא הנחה את המתאבדים שלו לחבק את תיקי הנפץ איתם יצאו לפיגוע, ולהצמיד אליהם את הסנטר. המטרה הייתה לטשטש את זהותם של המפגעים – דף הבין כי חלק מהפענוח של השב"כ במקרים קודמים בוצע באמצעות גילוי זהותם של המפגעים, ובאמצעות המידע הזה, איתור מי שבאו עימם במגע לפני שיצאו לפיגוע. לשורת פיגועי ההתאבדות הקטלניים שהוביל דף כנקמה על חיסול עיאש, הייתה השפעה מכרעת על ההיסטוריה. זמן קצר אחרי רצח רבין, זו הייתה מכה נוספת לתהליך אוסלו המקרטע.

עד היום קיימת בקהילת המודיעין מחלוקת היסטורית חריפה, בשאלה מה עבר בראש של מוחמד דף באותם שבועות מדי־ממים. האם ניתן לראות בפיגועי הטרור של תחילת 1996 לא יותר מנקמה על הרג עיאש, או שממילא הם היו מתרחשים כחלק מאסטרטגיה המתנגדת לגורמליזציה מול ישראל. כרמי גילון, שבאופן טבעי מגן על הפעולה האחרונה שפיקד עליה כראש השב"כ, טוען כי הגל האלים הזה היה על סדר יומו של חמאס לפני ההתנקשות, וממילא הייתה נמצאת ההצדקה להוצאתו לפועל בעיתוי סמוך.

באותה תקופה הגיע לקהילת המודיעין מידע שחידד את ההבנה של המודיעין הישראלי בנושאים שונים הנוגעים באיראן. במהלך סדרת פיגועי ההתאבדות, עלה מהמידע הזה כי ההנהגה האיראנית היא זו שמעודדת את מוחמד דף לבצע החרפה משמעותית בפיגועים, כדי לשבש את תהליך השלום.

ההשפעה של ההתקפות אכן עקרה

דירות מסתור ללא הרף.

באותה תקופה פעל דף בשיתוף פעולה הדוק עם "המהנדס", יחיא עיאש. עיאש, גם הוא איש מבצעים מוכשר, צנוע ואינטליגנטי, נחשב במשך זמן רב לאיש החזק בזרוע הצבאית של חמאס. "אבל זו הייתה טעות", אמר יצחק אילן ז"ל בשורת שיחות שקיים עם רוני ברגמן, ואשר קטעים מהן מתפרסמים כאן לראשונה. "מוחמד דף היה מספר אחת כל הזמן. עיאש היה המהנדס מספר אחת, מוציא הפיגועים הראשי של חמאס באי"ש. אבל כשעיאש מגיע לרצור עה הוא אורח של מוחמד דף. נקודה".

בסוף 1995, טען מוחמד דחלאן, אחד מראשי ארגוני המודיעין הפלסטיניים בתקופה ההיא ושליחו החשאי של ערפאת לניהול הקשרים מול חמאס, שהצליח להשיג הסכמה של חמאס להפסקת אש לא כתובה מול ישראל אם זו תפסיק את המצור אחרי יחיא עיאש. בשב"כ מכחישים עד היום, ואף טוענים כי חיסולו של המהנדס מנע פיגוע ראווה בסיוע המארחים שלו, דף וחבורתו. "הפיגוע עמד לצאת בסיוע התשתית של מוחמד דף. חרמ־מעית, ראינו את זה במודיעין", אמר אילן. החיסול של עיאש ב־1996 היה נקודת מפנה נוספת עבור דף. הוא היה אחד הראשונים להגיע לבית שבו נהרג, וכשראה את הנקב הקטן בגולגולת ואת הטלפון עם סימני הפיצוץ הבין מיד מה קרה. דחלאן, שהכיר את דף עוד כשהיו סטונדטים באוניברסיטה האיסלאמית בעזה, הגיע לבית יחד איתו. אחרי הביקור דחלאן דיווח לערפאת כי חמאס נחוש לבצע פיגוע נקמה.

ביום חיסולו של עיאש, ממש כמה שעות אחרי שהשב"כ וידא שנהרג, הגיע לידי הארגון מידע קריטי נוסף. "שעות בודדות אחרי שחוסל יחיא עיאש הייתה הזדמנות לחסל את מוחמד דף", מגלה אבי דיכטר, אז ראש מרחב דרום בשב"כ. לדרבירו הייתה אפשרות להוריד את דף, וכמה מחבריו לארגון הטרור, ב"פגיעה חלקה, בלי נזק אגבי. כלום. רק מתבלים". אלא שהאישור לא ניתן. "ראש הממשלה דאז, פרס, לא אישר לכרמי (גילון, ראש השב"כ), משחוזר דיכטר. "אמרנו לכרמי 'גומרים את כולם'. אבל הוא נכנס לפרס ויצא כלועמת

דף החל לקדם אסטרטגיה של ביזור מוקדי המחקר והפיתוח שלו, ולהעבירם אל מחוץ לרצועת עזה או הגדה. במסגרת זו הוקמה מעבדה בעוניס שבה מפתח חמאס מטוסים ללא טייס עבור אנשיו של דף בעזה, לפי מקורות זרים. אנשי המוסד ביקרו במעבדה, בשעות שאין שבה פעילות, וגילו שם את אותם כלי טיס "מתאבדים". הם גילו שם גם ראיות להתלהבות העצומה של דף מהעניין הימי: אבות טיפוס של צוללות מתאבדות

שב. לא היה אישור".

כמה ימים אחר כך, ב־24 בינואר 1996, נערכה בעזה פגישה בין פרס לערפאת, בהשתתפות ראש השב"כ החדש עמי אילון וראש אמ"ן דאז, בוגי יעלון. יעלון הביא עימו לפגישה רשימה של 35 מבוקשים, שבראשה התנוסס שמו של דף. פרס דרש כי הרשות תעצור אותו.

ערפאת הביט בשניהם בעיניים קרועות מהשתוממות: "מוחמד שוז? תהה, ופנה בתיאטרליות לדחלאן, שישב לידו. "בתע"רף הדא' אל זלמה?" ("אתה מכיר את הבחור הזה?"). דחלאן הניד את ראשו לשלילה. הוא לא ידע כי לשב"כ הגיע מידע אמין

את תהליך השלום ממקומו וגרמה לראש הממשלה פרס לסמן את האחראי: אחרי שבפעם הראשונה סירב, כעת כבר הורה לשב"כ לעשות הכל כדי להרוג את דף. "אני נתתי את ההוראה להרוג אותו, מפני שהיו לו תוכניות שטניות לבצע עוד ועוד פיגועים", אמר פרס ז"ל, וגילה כי מכוניתו של דף אפילו כבר הייתה על הכוונת של חיל האוויר. "אבל היה עם אשתו והילדים, אז לא עשינו".

לקראת סוף שנות ה־90 התאושש השב"כ והחל לנהל מלחמה יעילה הרבה יותר בחמאס, אבל דף הוסיף לחמוק מהם. חמור מכך, הוא התעקש לא להיעלם מה

תקבל משנה תוקף.

"זאני באתי ואמרתי לו תשמע, יש פה רשימה של כ־20 אנשי טרור ובראשם דף. וערפאת שוב חוזר על אותו תרגיל ששמעתי מיעלון. 'מוחמד שוז' הוא אומר לי. חשבתי שאני מתפוצץ".

× × ×

לבסוף, החל המרדף אחר דף להבשיל. השנה הייתה 2001. באחד מימי אוגוסט החמים הגיע לשב"כ מידע על כינוס חריג של בכירי הזרוע הצבאית של חמאס בשדה סמוך למחנה הפליטים אל־בורייג'. מטרת הכינוס, אגב, הייתה ניסוי ראשון בכלי

77281493-1	05/2021	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 45	7/7	27.01x32.59
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

רון חביב", משחזר אדם שהביט במוניטורים המציגים את התמונה שמשדרים המזל"טים בחדר המבצעים בשב"כ. "מופיע דף. הוא בקושי הולך, אבל היה ברור לנו שזה הוא וגם היה ברור הכבוד שכולם רוחשים לו". באוויר כבר ריחף מטוס F-16, מצויד בפצצה בת טונה שיכולה להרוס באבחה אחת את הבית בן שלוש הקומות. ואולם כאשר הרמטכ"ל יעלון זימן אליו את אנשי תכנון המבצעים, מצוידים בתצלומי אוויר, הם הבהירו לי כי בצמוד לבית יש מבנה נוסף ובו חמש קומות וכ־40 דירות, חלקן הגדול מאוכלס. יעלון זכר עדיין היטב את ההתנקשות בסלאח שחאדה, קודמו של דף בראש הזרוע הצבאית, שנה קודם לכן. הפצצה שהוטלה על ביתו הרגה 14 אזרחים, מרביתם ילדים, סיבכה את ישראל במחלוקת בינלאומית ועוררה מחאות בתוך המדינה נגד בכירי חיל האוויר והשב"כ.

לרגע היה נראה שהמבצע הזה אבוד. בשיחת ועידה עם הרמטכ"ל יעלון, המוזכר הצבאי של ראש הממשלה יואב גלנט, שר הביטחון שאול מופז, ראש השב"כ דיכטר, ראש אמ"ן פרקש וראש הממשלה שרון, הפציר יעלון בשרון לבטל את המבצע. דיכטר ניסה להתווכח, מדגיש את הזדמנות הפז שגפלה לידי של ישראל. "זה כמו שחברת קוקה-קולה תקבץ במקום אחד את כל האנשים הבודדים שמכירים את הנוסחה הסודית למשקה השווה מיליארדים", אמר. יעלון התעקש, ודיכטר חיפש חלופה. לפתע הבין כי הריזואן, אזור ההסבה מכור סה השטחים, נמצא בקומה השלישית ושם גם מישור טרח לסגור את הווילונות. היה בחמ"ל מי שהעריך כי המידע הזה מהווה משום "אנידיקציה" לכך שהפגישה תיערך באותה קומה, העליונה. דיכטר בירר והבין שניתן לפעול באופן שבו תיהרס רק הקומה השלישית, ולהבטיח כי לא ייגרם נזק לבניין הסמוך. יעלון הטיל ספק בהערכה אבל השתכנע כי הביצוע עם טיל קטן במקום פצצה של טון לא יגרום לנזק הסביבתי הקשה. גם שרון השתכנע. המבצע אושר.

הקומה השלישית הושמדה, אלא שמאוחר יותר התברר כי ישיבת הצמרת של חמאס התרחשה בקומה הראשונה של המבנה, וזו שלא נפגעה. "הבטתי מסביב באנשים של החמ"ל", משחזר דיכטר, "וראיתי איך כולם יוצאים מדעתם על שהחמצנו הזדמנות כזו. זו הייתה דוגמה קלאסית למחיר שאתה נאלץ לשלם בגלל הבעיות שיוצר לך סיפור כמו ההתנקשות בשחאדה. אני לא מעז לספור כמה ישראלים נהרגו ונפצעו בגלל בני השטן ששרדו את ההחלטה אז שלא להרוס את המבנה כולו. אחר כך היינו צריכים לטפל בהם אחד-אחד. חלק הצלחנו, במאמץ גדול. חלק מהם, ודף בראשם אני מצטער לומר, בחיים עד היום".

× × ×

לפי תיקו של דף במודיעין הישראלי, הוא הפסיק את "חופשת המחלה" שלו מיד אחרי אותו אירוע, חזר לפעילות טרור מלאה והורה לזרוע הצבאית להוציא פער לת נקמה. המשימה הוטלה על מפקדת חמאס ברמאללה וזו הפעילה חוליה של חמאס שכבר הייתה בקשר עם כמה מועז' מדים לבצע פיגועי התאבדות מבית לקיאה, כפר פלסטיני צפוני מערבית לירושלים. פחות מתורש אחר כך התפוצץ אחד מהם בתחנת ההסעה בבסיס צריפין. תשעה ישי

ראלים נרצחו בפיגוע. ב־2006 נפצע שוב, הפעם במתקפה שכלל לא כוונה ישירות נגדו, אך גם זה לא הכניע אותו וכעבור שנתיים שב לפעילות. מאז, הקפיד דף יותר מתמיד להישאר במחתרת ורק במבצע עמוד ענן בנובמבר 2012, כנראה בשל צוק העיתים, עלה לרגע מעל לפני השטח. בהודעה מוקלטת ששודרה בכלי התקשורת של חמאס, בעוד ישראל מפציצה את הרצועה מכל עבר, קרא דף לפעילים בשטח לשמור על מור טיבציה גבוהה. הודעתו באה על רקע הפתיחה המפתיעה והעוצמתית של המבצע, שבמהלכה נהרג אחמד ג'עברי, ושטיילתה את חמאס מהיסוד. "בטחו באללה", הרגיע דף את חייליו. "היו סבלניים".

גם תוך כדי צוק איתן הפיצו הרשתות החברתיות ותחנת הרדיו של חמאס הקלטה נדירה ומפתיעה של דף. ההקלטה הוכנה, כך העריכו במודיעין הישראלי, באחד מחמשת בורות המקלט והשליטה מהם ניהל האיש את המערכה. במהלך המבצע שוב ניצל דף, על חוט השערה, מניסיונה של ישראל לחסלו. 40 יום לתוך המבצע, התקבלה הידיעה – עלינו על מוחמד דף. לאורך כל ימי המבצע המשיך דף לנהל את המערכה ולהחליף דירות מסתור. באותו יום, מותש מחוסר שינה ומהפצצות חיל האוויר, עשה את דרכו לבית מסתור בשכונת שיח' רדואן. בשלב זה עשה טעות שלא אופיינית לו, ואשר נבעה כנראה מגעגועיו לאשתו וילדיו. טעות זו תעלה בחייהם.

אמצעי תצפית שהוכוונו מיד לבית איתרו אדם צולע נכנס למבנה. בישראל ידעו שדף הפצוע כבר מסוגל ללכת בכוחות עצמו, אך סובל מפציעה. כל רכזי השב"כ הפנויים הפעילו באותו רגע את מקוריריהם, והצלבת מידע הביאה את השב"כ למסקנה שאכן מדובר בדף, ושהוא עומד ללון בבית. המומחים כבר בחרו את סוג הפצצה שבה יש להשתמש, אלא שאז התקבלה הודעה מרה"מ נתניהו – אין אישור להפציץ את הבית. נתניהו, ששליחיו ניהלו באותה עת מו"מ עם גורמים פלסטיניים, היה מודע לשבריריות של הפסקת האש בין הצדדים ולא רצה להיות זה שמפר אותה. הוא אישר לחסל את דף רק אם יראה יוצא את הבית, ומבלי שאזרחים ייהרגו במבצע.

בריוק באותה עת העניק חמאס סוג של מתנה לאנשי השב"כ וחיל האוויר, החגים במעגלים מעל הבית שבו נמצא דף – הוא התחיל לירות. רקטות שנחתו בבאר-שבע ובנתיבות הבהירו שהפסקת האש תמה. נתניהו לקח את ההזדמנות בשתי ידיים והורה להרוס את הבית בשכונת שיח' רדואן על יושביו. הפצצות נשלחו לדרך ב־21:27. ארבעה מן

צילומים: צביקה טישלר, איי.פי

נחתו על היעד והרסו את הקומה העליונה. כעת כל שנותר לבכירים בבור, הוא לראות כיצד שתי הפצצות הבאות, שהיו אמורות להשמיר את החרד שבו שהה דף, מתפוצצות. אלא ששוב, המזל של דף שיחק לו. הפצצות ששמו היה רשום עליהן לא התפוצצו. על המסכים כבר אפשר היה לראות את המוני העזתים מתגורדים סביב הבניין. בבור לא ויתרו עדיין, והחליטו לאלתר. הם הורו להטיל פצצה קטנה על גג הבית כדי להרחיק את המתגוררים, ולאחר מכן שתי פצצות נוספות שהיו אמורות להשמיד כליל את הבית. הרעיון עבר, והבית נמחה מעל פני האדמה. העשן הכבד שהיתמר מעל שכונת שיח' רדואן עירפל את המסכים. אבל איש עדיין לא ידע אם מוחמד דף

בכיר פלסטיני לשעבר: "הוא מוכן למות אבל בוודאי לא יסייע לישראלים לתפוס אותו. סוד השרידות שלו הוא בסודיות מוחלטת, בלי פשרות, בלתי אמון רק במספר קטן מאוד של אנשים, וגם לגביהם - כל הזמן להשאיר לו דרך מילוט ותוכנית אלטרנטיבית"

השיב את נשמתו לבורא. עברו כמה ימים עד שבישראל הגיעו למסקנה שמוחמד דף לא נהרג, שוב. אחת הסברות הייתה שחמק מהבית לפני ההפצצה דרך מנהרה, או בחסות עננים שהסתירו את הבית מאמצעי התצפית. את אשתו ובנו, לעומת זאת, השאיר מאחור. הם נהרגו בתקיפה. סביר להניח שהרצון של דף להכאיב למדינת ישראל, לתושביה ולמנהיגיה, רק גבר.

אחרי המלחמה הורה דף לחדש את מלאי טילים ולהעצים כמה שניתן את המאגרים הנפרדים שבהם מוסתרים אמצעי הלחימה, לרבות בתוך מוסכים של בתים, בגגות ובמרתפים. בעקבות ההצלחה של חיל האוויר בפגיעה מדויקת בחלק מהמעבדות של חמאס גם החל דף לקדם אסטרטגיה חדשה של ביזור מוקדי המחקר והפיתוח שלו, ולהעבירם אל מחוץ לרצועת עזה או הגדה המערבית.

הפעילות הזו רוכזה בתוך יחידה סודית ביותר של חמאס בשם "לשכת הבינו", שהאחריות שלה תחת לקה בין הזרוע הצבאית של דף בעזה ומטה חמאס באיסטנבול תחת פיקודו של סלאח אל-עריי. במסגרת זו הקים מהנדס התעופה, מוחמד אזוארי, מעבדה בטונים שבה, כך לפי המידע שהתקבל במוסד, הוא מפתח מטוסים ללא טייס לבקשתו של דף, עבור אנשי בעזה, לפי מקורות זרים. אנשי המוסד ביקרו במעבדה, בשעות שאין שבה פעילות, וגילו שם את אותם כלי טיס "מתאבדים" שאזוארי עסק בפיתוחם. הם גילו שם גם ראיות להתלהבות העצומה של דף מהעניין הימי: אבות טיפוס של צוללות מתאבדות. ב־2016 דווח שאנשי מוסד ירו באזוארי למוות. בשנים שאחר כך, כך דווח, נפגעו חלק מעמיתיו במדינות שונות באפריקה ובאסיה. המצוד אחד מוחמד דף, לעומת זאת, נמשך.

השיח' אחמד יאסין. בובה